

VUILE GROND REDICHEMSE WAARD

‘De recreatieplas wordt een afvoerputje’

wordt een afvoerputje’

◀ Werkzaamheden bij de Redichemse Waard in Culemborg. Baggerbedrijf Van Waning wil hier licht vervuilde grond uit Parijs storen.

FOTO WILLIAM HOOGTEYLING

Vervuilde grond uit het buitenland moet je niet in diepe plassen in Nederland storten, zeggen milieu-deskundigen. De aannemer denkt daar heel anders over.

Bram Logger
Culemborg

G rond die vrijkomt bij het boren van nieuwe metrotunnels in Parijs ligt straks wellicht op de bodem van een Culemborgse recreatieplas. Baggerbedrijf Van Waning wil het materiaal importeren voor de ‘verondieping’ van de Redichemse Waard.

Volgens directeur Jan-Willem van Waning is de licht vervuilde Franse grond prima bruikbaar bij het creëren van nieuwe natuur in de uiterwaarden van de Lek. Maar milieu-experts zetten daar vraagtekens bij. „Importeren van vervuilde grond uit het buitenland past absoluut niet in de geest van de afspraken die in 2010 zijn gemaakt over slibstort in diepe plassen langs de rivieren”, zegt milieuchemicus Joop Harmsen van de Universiteit Wageningen.

In 2009 werd de wet gewijzigd waardoor voor slibstort geen vergoeding meer nodig was. Om de natuur

te beschermen kwamen er extra afspraken voor slibstort in oude zandwinputten. „Slibstort in diepe plassen is bedacht als oplossing voor baggerslib uit het eigen gebied”, zegt Harmsen, die als adviseur betrokken was bij de totstandkoming van het beleid. Bij het uitbaggeren van rivieren en sluizencomplexen - nodig voor de scheepvaart - komt baggerslib vrij. „Als je dat kwijt moet, kun je kijken naar toepassing in zandwinputten. Mits het zorgvuldig gebeurt en de natuur erbij gebaat is. Maar het is nooit de bedoeling geweest om grote hoeveelheden grond en slib dat niet uit hetzelfde stroomgebied komt in zandwinputten te storten.”

Het vrijere stortbeleid leidde tot een hele trits initiatieven van baggerbedrijven om ‘nieuwe natuur’ te creëren door diepe plassen te verondiepen. Voor de baggeraars is dat lucratief: zij krijgen betaald voor het afvoeren van vervuilde grond. Maar uit een rapport uit 2014 in opdracht van Rijkswaterstaat, bleek dat er veel te weinig Nederlands baggerslib is om alle plannen netjes af te ronden.

Baggerbedrijven zijn dat materiaal vervolgens op grote schaal gaan importeren, blijkt uit cijfers van Rijkswaterstaat en een eigen analyse van openbare beschikkingen die de Inspectie Leefomgeving en Transport afgeeft.

In veel Gelderse plassen is vervuilde grond en baggerspecie uit het buitenland gestort. Zo haalde aannemer Kaliwaal B.V. 100.000 ton grond en stenen afkomstig van ‘grondwerken in Antwerpen’ naar de Koornwaardplas langs de Linge bij Heukelum. Aannemer Brabob B.V. stortte 200.000 ton grond uit Duitsland in het project Over de Maas bij Dreumel. Ook in een zandwinput bij Empel, net over de provinciegrens, worden miljoenen tonnen vervuild materiaal uit met name België gestort.

In totaal zijn de afgelopen vier jaar duizenden scheepsladingen vervuilde grond en baggerspecie ingevoerd, met name uit België.

„Dat moet je niet willen”, zegt aquatisch ecoloog Fons Smolders van de Radboud Universiteit Nijmegen.

„Diepe plassen staan in contact met het grondwater. Dat kan verontreinigd raken.”

Milieuchemicus Harmsen schrikt van de schaal van de slibimport: „Baggerslib en grond dat niet uit het stroomgebied van de rivier zelf komt, moet je er niet in willen gooien. Ik zie partijen uit het kanaal Gent-Terneuzen, uit de haven van Duisburg; dat is niet schoon.”

Bovendien kun je bij veel partijen baggerslib problemen krijgen met nutriënten, legt hij uit. Dan zitten er veel voedingsstoffen in het baggerslib, wat leidt tot algengroei. „Dan creëer je een groene soep.”

Met grond uit Parijs kun je andere problemen importeren, zegt hij. „In Frankrijk heb je heel kalkrijke grond-

lagen. Als je sterk kalkrijk materiaal in de Redichemse Waard stort, krijg je een hoge pH-waarde en een hoog bicarbonaatgehalte. Of je na de slibstort het watersysteem krijgt wat je hebben wil, is ongewis.”

Aannemer Van Waning zegt rekening te houden met de samenstelling van de grond, die volgens hem schoon is. Maar waarom kan die grond dan niet in Frankrijk zelf verwerkt worden? Van Waning: „Hier hebben we veel zand- en grindgaten langs de rivier. Het is goedkoper om Franse grond per schip over de Seine en de Noordzee naar Nederland te brengen, dan wanneer dat in Frankrijk zelf met vrachtwagens moet gebeuren.”

Harmsen ziet dat anders. „Aan-

mers zien het als handel. Zoals we in de jaren 70 niet wisten hoe snel we het gas uit Groningen moesten verkopen, verkopen we nu de opbergcapaciteit in diepe plassen aan het buitenland. Die capaciteit kunnen we beter bewaren voor als we in de toekomst slib uit onze eigen rivieren kwijt moeten.”

Een collectief van verontruste Culemborgers is fel tegen de slibstortplannen. De omwonenden vinden het ‘bizar’ dat de Redichemse Waard gebruikt wordt als ‘afvoerputje voor vervuilde grond uit het buitenland’.

■ Dit artikel is tot stand gekomen met steun van Stichting Culemborg Nieuws en het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten.

Risico: minder strenge controles in het buitenland

Vervuilde grond uit het buitenland kan onder voorwaarden best gebruikt worden bij het verondiepen van oude zandwinplassen, zegt Peter Leenders, oud-secretaris van de Brancheorganisatie Grondbanken. Maar er zitten ook risico's aan. „In Nederland wordt de kwaliteit van vervuilde grond en baggerspecie streng gecontroleerd. Bij geïmporteerd materiaal vindt die controle

plaats in het buitenland. Daar worden soms andere tests gebruikt om te meten hoe vuil het materiaal is. De testresultaten zijn dan anders dan in Nederland.” Ook vindt Leenders het belangrijk dat aannemers die met vervuilde grond werken rekening houden met de omgeving. „Als er veel weerstand is, begin er dan niet aan. En wees transparant.”

‘Diepe plassen van grote waarde voor de natuur’

Lang werd gedacht dat voormalige zandwinputten weinig natuurwaarde hebben. De plassen zijn soms wel 40 meter diep. Op de bodem dringt geen licht door, waardoor er nauwelijks leven is. Maar dat idee is achterhaald, zegt onderzoeker Laura Seelen van het Nederlands Instituut voor Ecologie. „Uit mijn onderzoek blijkt dat diepe plassen over het algemeen schoner zijn dan ondiepe

plassen. Door de diepte van de putten worden ze gevoed met schoon grondwater. De diepte fungeert als val voor voedingsstoffen. Daardoor heb je minder problemen met blauwalg en blijft het water heel mooi helder.”

Als het aan Seelen ligt, moet er een verplichting komen voor baggerbedrijven om voorafgaand aan slibstort eerst de waterkwaliteit te onderzoeken.